

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/solidarnosc/80179,Solidarnosc-w-Gorzowie-Wielkopolskim.html>

Obchody Tysiąclecia Chrztu Polski w Gorzowie Wielkopolskim, 6 listopada 1966 r. Fot. ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego

ARTYKUŁ

„Solidarność” w Gorzowie Wielkopolskim

OKRES HISTORYCZNY

(1980-1990) Epoka Solidarności

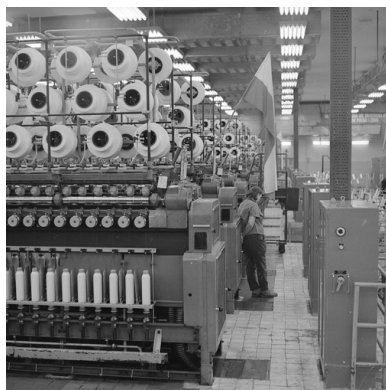
Autor: MARTA MARCINKIEWICZ 26.03.2021

Polityczne lato roku 1980 rozpoczęło się w Gorzowie Wielkopolskim na początku lipca. Ogłoszona przez rząd Edwarda Babiucha podwyżka cen wzbudziła niezadowolenie i wywołała pierwsze niepokoje społeczne. Z czasem nałożyła się na nie reakcja na dynamicznie rozwijającą się sytuację na

Wybrzeżu.

Żądania pracowników Zakładów Mechanicznych „Gorzów”, Gorzowskiego Kombinatoru Budowlanego, Elektrociepłowni „Gorzów”, Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej, Zakładu Przemysłu Jedwabniczego „Silwana”, Zakładu Włókien Chemicznych „Chemitex-Stilon” i gorzowskiej Państwowej Komunikacji Samochodowej były typowo ekonomiczne. Oczekiwano podwyżki płac o ok. 10-25 %, a w razie niespełnienia postulatów płacowych zapowiadano strajki.

Pracownicy gorzowskich zakładów pracy zdawali sobie też sprawę z sytuacji na Wybrzeżu i w innych rejonach kraju. Do Gorzowa Wielkopolskiego przyjeżdżali przedstawiciele strajkujących zakładów pracy ze Szczecina, ponadto w mieście pojawiły się ulotki KOR-u, plakaty ze szczecińskimi postulatami oraz ulotki wzywające do zakładania wolnych związków zawodowych. Podpisanie porozumień sierpniowych otworzyło drogę do ich utworzenia.

**Zakłady Włókien Chemicznych
Stilon w Gorzowie Wielkopolskim,
1970 r. Fot. Grażyny Rutowskiej
ze zbiorów Narodowego
Archiwum Cyfrowego**

Międzyzakładowy Komitet Założycielski

W Gorzowie Wielkopolskim Międzyzakładowy Komitet Założycielski powstał 13 września 1980 r. Wówczas w portierni Elektrociepłowni spotkali się przedstawiciele sześciu gorzowskich zakładów pracy, tj. Elektrociepłowni, ZPJ „Silwana”, Rejonu Dróg Publicznych i Zakładów Mechanicznych „Gorzów”, ZWCh „Stilon” i GPBP „Przemysłówka”, przy czym porozumienie o utworzeniu MKZ NSZZ „Solidarność” parafowały

reprezentacje czterech pierwszych (przedstawiciele „Stilonu” i GPBP nie byli upoważnieni do podpisania porozumienia).

Pracownicy gorzowskich zakładów pracy zdawali sobie sprawę z sytuacji na Wybrzeżu i w innych rejonach kraju. Do Gorzowa Wielkopolskiego przyjeżdżali przedstawiciele strajkujących zakładów pracy ze Szczecina, ponadto w mieście pojawiły się ulotki KOR-u, plakaty ze szczecińskimi postulatami oraz ulotki wzywające do zakładania wolnych związków zawodowych.

W skład Prezydium MKZ weszli: Tadeusz Kołodziejcki (przewodniczący), Edward Borowski (zastępca), Zbigniew Zięba (zastępca) oraz Ryszard Chromicz, Grzegorz Fronckiewicz, Jerzy Kretkowski, Ireneusz Meres i Ryszard Ornoch (ten ostatni 17 września wszedł w skład Krajowej Komisji Porozumiewawczej). Po akcesie kolejnych gorzowskich zakładów, poszerzono skład prezydium o Bogdana Bednarskiego, Jana Lewandowskiego i Adama Opiela.

Pierwszą siedzibą MKZ była kawiarenka przy stołówce w ZM „Gorzów” przy ul. Przemysłowej 14, w październiku przeniesiono się do Urzędu Miejskiego, a w lutym następnego roku do siedziby przy ul. Krajowej Rady Narodowej 31.

Tworzenie „Solidarności”

15 września ukonstytuowane prezydium MKZ ujawniło władzom swoje istnienie. O rozpoczęciu działalności poinformowano Stanisława Nowaka (wojewodę gorzowskiego) i Ryszarda Łabusia (I Sekretarza KW PZPR). W mieście zaczęły tworzyć się struktury „Solidarności”. Wkrótce rozpoczęto wydawanie pisma „Solidarność Gorzowska”, którego redaktorem naczelnym została Grażyna Pytlak. Początkowa forma ulotki szybko została zastąpiona regularnie ukazującym się kilkunastostronicowym dwutygodnikiem, osiągającym nakład do 15 tysięcy egzemplarzy.

Prymas Polski głaszający homilię podczas obchodów Tysiąclecia Chrztu Polski w Gorzowie Wielkopolskim, 6 listopada 1966 r. Fot. ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego

Wybory komisji zakładowych zakończono do końca marca 1981 r. W dniach 25-26 kwietnia 1981 r., w gorzowskim Domu Chemika, odbyło się I Walne Zebranie Delegatów NSZZ „Solidarność” Regionu Gorzowskiego, na którym wybrano Zarząd Regionu. W jego skład weszły 73 osoby. Przewodniczącym został dotychczasowy wiceprzewodniczący – Edward Borowski. Wybrano skład prezydium ZR: Jerzy Gospodarek, Grzegorz Fronckiewicz, Tadeusz Kołodziejcki, Franciszek Konaszewicz, Andrzej Zieliński i Zbigniew Zięba. Zebranie zostało poprzedzone mszą św., odprawioną przez ks. Witolda Andrzejewskiego oraz poświęceniem sztandaru Zarządu Regionu.

Gorące miesiące roku 1981

W marcu 1981 r. odbył się największy w dziejach gorzowskiej „Solidarności”, czterogodzinny strajk ostrzegawczy. Był reakcją na wydarzenia bydgoskie z 19 marca 1981 r. Nie bez wpływu na niespokojną atmosferę w Gorzowie Wielkopolskim pozostały także wydarzenia z 23 marca 1981 r.: przejazd przez miasto kolumny wojskowej, w ramach manewrów Sojuz '81. Wydarzenia te zaniepokoiły działaczy „Solidarności” na tyle, że 24 marca Międzyzakładowy Komitet Założycielski przekształcił się w Międzyzakładowy Komitet Strajkowy. Strajk odbył się 27 marca. Uczestniczyło w nim ok. 65 tys. osób, na 145 tys. zatrudnionych w ogóle. Stała się komunikacja miejska. Sytuacja była na tyle napięta, że I sekretarz KW Ryszard Łabuś, wystosował do Komitetu Centralnego teleks, w którym wzywał do wprowadzenia stanu wyjątkowego i użycia przemocy.

W sierpniu 1981 r. odbyło się II Walne Zebranie Delegatów Regionu Gorzowskiego, na którym wybrano 12 delegatów na I Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność”: Zbigniewa Bełza, Edwarda Borowskiego, Bogusława Gruszczyńskiego, Jerzego Hrybacza, Tadeusza Kołodziejckiego, Anatola Konsika, Ryszarda

Kotarskiego, Adama Opiela, Grażynę Pytlak, Ryszarda Sawickiego, Jerzego Wandelta i Jana Wielgosza. Edward Borowski oraz Anatol Konsik weszli w skład Komisji Krajowej, a Zbigniewa Bęza i Ryszarda Kotarskiego wybrano do Krajowej Komisji Rewizyjnej.

Przed wprowadzeniem stanu wojennego „Solidarność” w województwie gorzowskim liczyła ok. 120 tys. członków, co przekładało się na ok. 500 komisji zakładowych.

Wystawa IPN „TU rodziła się Solidarność” prezentowana jest od lipca 2020 r. w większych i mniejszych miejscowościach Polski, związanych z powstaniem w 1980 r. Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego.

COFNIJ SIĘ